

„Aš nepamačiau, kaip jį nušovė“, – apie Sausio 13-osios naktį ir prie televizijos bokšto Vilniuje žuvusį brolių šaulių Darių Gerbutavičių pasakoja Vilniaus šaulys, grupės G&G Sindikatas įkūrėjas ir lyderis, vokalistas, grupės dainų tekstų bei muzikos kūrėjas Gabrielius Liaudanskas-Svaras.

Apsisprendę: prie Televizijos bokšto

„Mes buvom susitikę prie televizijos bokšto tą vakarą, o paskui – visi kas kur galėjo. Tik ryte išgirdau, kad vienas iš žuvusiųjų buvo jisai, Darius Gerbutavičius“, – atsargiai žodžius renka G. Liaudanskas-Svaras ir prisipažįsta, kad ir tuomet buvo svarbu veikti, o ne kalbėti.

1991-ųjų sausio 13-osios naktį gindami Lietuvos laisvę nuo okupantų kulų, po tankų vikšrais ar kitaip sužaloti žuvo 14 žmonių, tarp jų vieni jauniausių – Lietuvos šaulių sąjungos Vilniaus Geležinio Vilko kuopos šauliai D. Gerbutavičius ir Ignas Šimulionis. Jaunuolius, kuriems tebuvo po 17 metų, prie Televizijos bokšto nušovė sovietų desantininkai.

Pasak Svaro, D. Gerbutavičius tada jau buvo šaulys, aktyviai įsitraukęs į atsikūrusios Lietuvos šaulių sąjungos veiklą. „Apie šaulystę tada mes nebendraudavom. Tiesiog buvom draugai. Jokio ten romantizmo ar heroizmo mūsų bendravime nebuvo. Bet tą vakarą buvom prie Televizijos bokšto“, – savaime suprantamą apsisprendimą prisimena G. Liaudanskas-Svaras.

Prasidėjus sausio neramumams, Gabrieliui dar grėsė būti paimtam į sovietinę armiją paskutiniu šaukimu, tad vos 18-os sulaukęs jaunuolis slapstėsi ir gyveno jau ne su tėvais, o prie pat parlamento rūmų.

„Savo akimis mačiau, kaip paėmė Radijo ir televizijos pastatą, o iš ten važiauvau prie Televizijos bokšto. Paskui vėl grįžau prie parlamento. Daug ko mes ten prisižiūrėjom“, – nedaugžodžiauja G. Liaudanskas-Svaras.

Mes pasiuntėme juos mirti

„Aš tą naktį pradėjau rūkyti, nors niekada anksčiau nerūkiau, buvau sportininkas, – atsimena Stasys Ignatavičius, Lietuvos šaulių sąjungos Vlado Putvinskio-Pūtvio klubo prezidentas. – Juk tai mes tuos jaunuolius pasiuntėme į mirtį. Patys budėjome Seime, pro langus matėme, kas vyksta: sproginėja, šaudo, žūsta žmonės... Ir niekuo negalėjome padėti.“

Šauliai jau nuo sausio 8 dienos saugojo tuometinius Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos-Atkuriamojo Seimo rūmus. Sausio 9-ąją jiems bus priskirta Seimo II rūmų apsauga. Pusketvirto šimto šaulių dieną naktį saugojo Seimą tiek per Sausio įvykius, tiek po jų – iki

pat 1991 m. rugpjūčio 24 d., kai baigėsi Pučas Maskvoje.

S. Ignatavičius su pirmuoju atkurtos Lietuvos šaulių sąjungos vadu Gediminu Jankumi telkė šaulius ir skirstė jiems užduotis. Šauliai į Vilnių ginti strateginių objektų važiavo iš visos Lietuvos.

„Pagrindą sudarė Vilniaus, Kauno, Panevėžio, Alytaus, Marijampolės šauliai. Kai pas mus atėjo Vilniaus Geležinio Vilko kuopos vadas ir paklausė, kur reikalingi jo šauliai, mes nusiuntėme juos prie Televizijos bokšto“, – tragiškus įvykius prisimena S. Ignatavičius.

Niekas negalvojo apie save

Sausio įvykius gerai atsimena ir pačiame jų epicentre buvęs dabartinis Lietuvos šaulių sąjungos vadas plk. lt. Linas Idzelis. Jo teigimu, Sausio 13-osios laisvės gynėjai yra drąsos pavyzdys mums šiandien – jie stėjo ginti savo Tėvynės prieš ginkluotus okupantus praktiškai plikomis rankomis ar su pačių pasigamintais strypais.

„Tuo metu pagrindinis ginklas buvo vienybė ir laisvės troškimas. Niekas negalvojo apie save: stovėjo, kovojo, žuvo, kad mes gyventume“, – pasakoja plk. lt. L. Idzelis ir primena kad tuomet Lietuvos žmonės jau buvo patikėję, kad priešai tapo žmonėmis ir nori gyventi ramiai.

Deja, mes klydome.

„Ugnikalnis vėl spjaudosi akmenimis – todėl mes visi turime ruošis gynybai ir budėti Tėvynės sargyboje“, – ragina Lietuvos šaulių sąjungos vadas.

Svyruojate? Imkitės veiksmų

Paprašytas pasidalyti, kaip Sausio 13-osios įvykiai jam atrodo iš šių dienų perspektyvos, G. Liaudanskas-Svaras prisipažįsta nemokantis dramatiškai pasakoti: „aš veiksmais rodau – ruošiuosi“.

Svaras įsitikinęs: kiekvienas, kuris nori apginti savo namus, turi būti tam pasiruošęs. „Bus nebus, čia jau ne mes sprendžiam. G&G Sindikatas turi tokią dainą, kurioje skamba žodžiai „kas iš tavęs, jeigu silpnas?“ – sako pašnekovas ir pirmiausia ragina kiekvieną savęs paklausti: ką moku? Ką galiu? Kam esu pasiruošęs?

„Jeigu bent viename klausime svyruojat, o svyruojat 100 proc., nes ir aš svyruoju – imkitės veiksmų: stokite į Lietuvos šaulių sąjungą, į Krašto apsaugos savanorių pajėgas, grįžkite į kariuomenę, jeigu galite. Domėkitės pilietine visuomene, turėkite nuomonę, nelinksėkit

galva, kai *vatą* kalba. Išmeskit iš galvos ir gyvenimo frazę „ne viskas taip vienareikšmiška“, – sako G. Liaudanskas-Svaras.

Pasako jo, viskas labai aišku: yra priešas, kuris niekada nenustojo veikti. Nei tada, kai mes išsikovojojome nepriklausomybę, nei dabar.

„Jis buvo šiek tiek silpnesnis, bet jis graužė ir graužia. Jis yra nuodai, jis yra gyvatė, ir nereikia su juo net diskutuoti. Vadinkit daiktus tikrais vardais ir elkitės su priešais kaip su priešais“, – sako Vilniaus šaulys G. Liaudanskas-Svaras.

